

Forsvarsministeren
Stortingets Forsvarskomiteé

Gjenpart:
Forsvarssjefen
Generalinspektøren for Sjøforsvaret

Bergen, 29.oktober 2008

Fortsatt bruk av Olavsvern som operativ base for Sjøforsvaret i nord

Bakgrunn

Sjømilitære Samfund (SMS) har med glede notert seg at Regjeringen i Langtidsproposisjonen for Forsvaret (St prp nr 48) fastholder satsingen på nordområdene. Imidlertid, ikke uventet har beslutningen om å legge ned Olavsvern base (Olavsvern orlogsstasjon) resultert i sterke reaksjoner, ikke minst i Tromsøregionen. Tromsø er landsdelens største by og viktigste havn. Erfaring tilsier at nedstenging av et stort fjellanlegg vil i løpet av kort tid resultere i betydelig forfall og vesentlige skader.

Innledning

En rekke nasjoner har i løpet av de siste årene erklært stor og økende interesse for ressursene og dermed grensdragningen i nordområdene. Samtidig har Russland gjennom klar økning av militær aktivitet i havområdene utenfor Norge vist at muligheten for utfordringer mot norsk sikkerhet i form av politisk press, krenkelser og episoder kan utfordre norsk suverenitet. Dette krever mulighet og evne til hurtig reaksjon samt tilstedeværelse over tid for Marinens fartøyer.

Av basene i Nord-Norge er Olavsvern særlig egnet til å understøtte et slikt operasjonskonsept. Basen er bygget opp gjennom 40 år, finansiert av NATO, som en fremskutt operasjonsbase for aktivitet i de områdene som det nå er økt fokus på. Anlegget representerer en moderne, kompakt og komplett integrert enhet med kaier, drivstoffanlegg, verksteder, lagre, tørrdokk og ammunisjonsdepot. Basen har gjennom mange år vist seg å være meget funksjonell.

De senere år har Marinen av ulike grunner vært lite til stede i landsdelen.

Langtidsproposisjonen konkluderer med at basen skal nedlegges og begrunner dette. I lys av den seneste politiske utviklingen og pågående debatt, kan det være på sin plass igjen å se på de begrunnelser som har ført til nedleggelsesvedtaket.

Det operative behov

En hovedbegrunnelse for nedleggelse av basen har vært at det ikke er operativt behov for å understøtte de maritime styrkene fra Olavsvern. SMS registrerer at begrunnelsen ikke er i tråd med synspunktene til Fellesoperativt Hovedkvarter som ved flere anledninger har gitt klart uttrykk for det motsatte. Spesielt har operativ myndighet pekt på den strategiske beliggenheten, det unike og beskyttende fjellanlegget som særlig gir ubåtene utholdenhet og operasjonskapasitet med sin nærhet til Barentshavet. I tillegg er basen viktig for våre alliertes sjøstridskrefter.

Hensiktsmessighet

Det har blitt hevdet at Olavsvern base ikke vil være hensiktsmessig i forhold til Sjøforsvarets fremtidige fartøysstruktur. Olavsvern kan ta i mot alle fartøystyper i den fremtidige strukturen og er pr i dag den eneste sikre og godkjente anløpshavn i Nord-Norge for reaktordrevne ubåter. Basen ble lokalisert på dette stedet for å være en fremskutt operasjonsbase for aktiviteter i de nordlige farvann, - nettopp slik Regjeringen har uttrykt som målsetting.

Andre basers evne til å dekke de samme behov

Pr i dag er det bare Olavsvern i Nord-Norge som har anlegg og utrustning som kan betjene undervannsbåter. Dette er understreket både av operativ myndighet og fra undervannsbåtteknisk miljø.

Bruksfrekvens

Som nevnt tidligere har bruksfrekvensen ved basen for norske marinefartøyer vært relativt lav de senere årene. Forklaringen på dette er redusert maritim aktivitet i landsdelen generelt. Hovedårsaken er å finne i den omfattende modernisering og utskifting av Marinens fartøyer. Fra politisk hold er det uttrykt en klar målsetting om igjen å øke tilstedeværelsen allerede fra 2009. Tross denne situasjonen er det ved Olavsvern fremdeles loggført ca 200 anløpsdøgn for Sjøforsvarets fartøyer. Allierte fartøyers bruk av basen utgjør mellom 100 og 200 døgn i året.

Investeringer og drift

Et av de viktigste argumentene for nedleggelse av basen har vært at fortsatt bruk av Olavsvern vil kreve store investeringer knyttet til modernisering. Uten at Sjømilitære Samfund har sett beregningene, har vi registrert at det antydes tall i størrelsesorden opp mot en milliard kroner. Hovedanlegget, fjellanlegget og kaier ble hovedmodernisert i 1990 og har jevnlig blitt vedlikeholdt og inspisert av NATO. Ingen større, umiddelbare påkostningsbehov er kjent. Dokkporten kan, dersom behovet de nærmeste årene tilsier dette, utvides til å ta i mot de nye Skjold-klasse fartøyene. En slik investering vil utgjøre ca 40-50 millioner kroner. De kjøresterke flytekaiene utenfor fjellanlegget gir gode fortøyningsmuligheter for også disse fartøyene.

De løpende, årlige driftsutgiftene ved basen oppgis å ligge på i størrelsesorden 25 millioner kroner. Ved å tilpasse driften til et minimumsnivå kan dette tallet trolig reduseres ytterligere.

Andre årsaker

Flere innlegg i avisen Nordlys har den senere tid spekulert på om det er andre årsaker, utover de som er nevnt i dette innlegget, som ligger til grunn for beslutningen om nedleggelse av Olavsvern. Sjøforsvaret har gjennom flere år arbeidet med planer om å investere i et moderne logistikkfartøy. Et slikt fartøy skal medbringe drivstoff, reservedeler og teknisk personell for å understøtte marinefartøyer i operativ drift.

Sjømilitære Samfund mener at et logistikkfartøy vil være et godt og ønskelig element i en maritim styrke. Det har dog ikke kapasiteter som medfører at det kan erstatte en landbasert base i nord, - kun være et supplement.

Forholdet til Sjøheimevernet

Sjøheimevernet bidrar sammen med Politiet til å ivareta terrorberedskapen i Tromsø havn. Nedleggelse av Olavsvern får som konsekvens at Sjøheimevernets fartøyer ikke lenger kan stasjoneres der. Det er vanskelig å se hensiktsmessigheten i å fjerne en slik beredskap fra Nord-Norges største by og viktigste havn.

Konklusjon

Med bakgrunn i den seneste politiske utviklingen og fortsatt pågående debatt om nedleggelse av Olavsvern base ved Tromsø, har SMS her pekt på – og kommentert noen av elementene som har dannet grunnlaget for konklusjonen om å nedlegge basen.

For SMS synes det som om det er et klart, fortsatt behov for basen. Basen fremstår som hensiktsmessig og med evne til å betjene både Sjøforsvarets - og allierte fartøyer fremdeles i mange år uten at det foretas større investeringer. De løpende, årlige driftsutgiftene ved basen oppgis å ligge på i størrelsesorden 25 millioner kroner. Ved å tilpasse driften til et minimumsnivå kan dette tallet trolig reduseres ytterligere.

Anbefaling

I lys av den seneste politiske utviklingen samt Regjeringens nordområdesatsing og klare ambisjon om igjen å øke Marinens tilstedeværelse i nord, anbefaler Sjømilitære Samfund at en på nytt vurderer mulighetene for å videreføre driften ved Olavsvern base.

Åsmund Andersen
President
Sjømilitære Samfund